

Gospodar in gospođinja

LETO 1935

23. DECEMBRA

ŠTEV. 52.

Kaj čaka gospodarja koncem leta

Kdor hoče biti skrben gospodar in umno voditi svoje posestvo, ne sme samo delati z dneva v dan, ampak si mora svoje delo urediti po dobro zamisljeni in začrtani poti, torej delati mora tudi z glavo. Časa ima dovolj zlasti v zimski dobi, ko je težko poljsko delo odloženo, da obrne pogled nazaj na minolo leto ter pregleda, kako je v tej dobi gospodaril; potem naj mu misel zleti naprej v bodočnost, kako bo kmetoval v novem letu. Na temelju pridobljenih izkušenj si bo sestavil svoj gospodarski načrt tako, da bo v letnih mesecih po njem lahko delal. Razen tega se ob koncu vsakega leta pridružijo razni opravki in obveznosti, ki jih treba izpolniti, pa najsibodo tudi združene z večjimi ali manjšimi izdatki.

Najprej naj sestavi obračun za tekoče leto, da dobi jasno sliko o svojem letošnjem gospodarstvu. Res je sicer, da večina naših kmetov še ne pozna pravega knjigovodstva, zato jim je tudi nemogoče napraviti natančen obračun, kakor jim ga je to v stanu podati. Vendar vsak izmed njih ima več ali manj beležk o svojih izdatkih in dohodkih ter o raznih spremembah v gospodarstvu, zato mu ne bo težko iz njih deloma iz svojega spomina si sestaviti primeren pregled svojega obratovanja. Četudi ta ne more biti natančen, vendar lahko služi kot podlaga za ocenitev gospodarskega uspeha v minulemu letu in v pojasnitev marsikaterih napak, storjenih v tej dobi.

Za sestavo gospodarskega načrta za bodoče leto je merodajen navedeni obračun oziroma pregled. Dandanes že noben umen kmetovalec ne gospodari tjavendan, kajti takemu postopku morajo brez dvoma slediti pogreški, ki povzročajo izgube. Zato je neobhodno potrebno, da si vsakdo začrta smernice svojemu bodočemu kmetovanju. Iz njih

bo že v naprej vedel, kje in kakšno delo ga vsak čas čaka in kaj naj stori, da bo ob podanih razmerah dosegel najvišji uspeh. Iz takega načrta bodi na pr. razvidno, katero njivo je v bodočem letu razgnojiti s hlevskim gnojem, na katero bo zasejal oves, deteljo, korenje, lucerno, koruzo, kam prideta krompir in pesa, katere posetve potrebujejo umetnih gnojil, katere travnike je brnati, katera zemljišča osušiti in mnogo drugega na polju. Tudi pri živini treba v naprej določiti, če se bo hlev preuredil, katero živino bo opitati in odprodati, koliko telet rediti, koliko svinj pripustiti in slične nujne ukrepe. Vse to naj skrben gospodar sedaj ob koncu leta dobro premisli in določi tako, da bo v skladu s celotnim obratom. Kako bo to najbolje izvedel, naj mu služijo izkustva minulega in prejšnjih let, podprta z obračuni ali pregledi njegove kmetije v zadnji dobi pa tudi utemeljena s strokovnim znanjem, ki si ga pridobi s čitanjem kmečkih knjig in časopisov. Tega prepotrebnege dela naj ne opusti noben gospodar, ker več zaleže kot pa še tako pridno garanje od jutra in večera brez potrebnih gospodarskih smernic. Z obžalovanjem pa moramo ugotoviti, da je naš kmet sicer zelo priden, toda premalo dela z glavo, zato mu tudi pri kmetovanju gre tako težko.

Ko je vse to dobro premislil ter si sestavil primeren gospodarski načrt, si naj pripravi potrebne knjige za knjigovodstvo za prihodnje leto. Spomin današnjega človeka je preveč obremenjen z raznovrstno znanostjo in z mnogobrojnimi opravili, da bi si v njem mogel brez posebnih zabeležb, ohraniti podrobnosti iz gospodarstva. Zato mu je kmetijsko knjigovodstvo nujno potrebno. V ta namen si mora že sedaj nabaviti potrebne knjige in

knjižice, izmed katerih so najbolj enostavne: blagajniška in obračunska knjiga, gospodinjska knjiga, knjiga setev in pridelkov, knjiga živine in brestosti. Vanje je takoj v začetku zabeležiti inventar ali popis premoženja, ki mu nudi pregledno sliko o stanju njegovega posestva. Iz knjig ali beležk minulega leta je v nove knjige prenesti dolgove in terjatve, gotovino in še marsikaj drugega. Po novem letu mora vanje zabeležiti vsako izpremembo v gospodarskem obratu: prejem in izdajo denarja, nakup in prodajo blaga, setev, žetev, košnje in razna dela na polju in travnikih, v sadovnjakih in vinogradih, otelitve in druge spremembe o stanju živine itd. Knjige morajo biti tako natančno vodene, da se je iz njih vsak čas možno prepričati o stanju gospodarstva. Četudi je kmetijsko knjigovodstvo pri našem kmetu še prav slabo vpeljano, vendar bi bilo želeti, naj si vsak gospodar začne beležiti vse to, kar se mu zdi potrebno. Ščasoma bo že prišel na pomanjkljivosti, ki ga bodo navajale na izpopolnitev njegovega knjigovodstva. Žal da dosedaj nimamo še nobenega takega navodila, ki bi našim malim kmetom nudilo podlago za umestno knjigovodstvo.

So pa še druge nujnosti, na katere je sedaj čas misliti. Tako je **pregledati zavarovalne police proti požaru in v druge svrhe**. Skrben gospodar vedno pazi, da so zavarovalne premije točno poravnane, da je v slučaju nesreče vsaj deloma krit z zavarovalnino. Kolikokrat se sliši, da je kateri pogorelec ostal brez odškodnine, ker ni pravočasno poravnal zadnjega obroka, četudi je leta in leta točno plačeval. Torej nikar ne zanemarjati nakazil zavarovalnih in drugih premij.

Tudi na zadrage in društva ne smemo pozabiti, ampak moramo čimprej poravnati članarino in druge prispevke, kajti te korporacije morejo brezhibno delovati le tedaj, če člani redno poravnavaajo svoje obveze. Vsak kmečki gospodar pa mora biti vpisan v kmetu prikladno društvo ali zadrugo, kajti le tedaj sme upati, da bo v svojem staru kaj dosegel. Sam je brez moči. Le v skupnosti s sovrstniki postane tako močan, da se lahko postavi v bran proti drugim dobro organiziranim stanovom. Zlasti važno je zanj za-

družništvo, ki mu edino vsled svoje zelo razpredene organizacije daje moč in pravico, da lahko kaj zahteva in tudi doseže. Zadrugištvo pa more koristno delovati le tedaj, če ima mnogo članov-kmetov in če vsi ti tudi redno izpolnjujejo svoje dolžnosti, med katere spada tudi pravočasna poravnava deležev in pravico, da lahko kaj zahteva in tudi člani pričakovati od zadrage koristi.

Naročnina za liste in strokovno časopisje se navadno pobira okrog novega leta, s katerim začne večina glasil svoj novi letnik. V tem času mora gospodar računati z izdatki za to danes vsakemu kmetu nujno kulturno potrebo. Brez poljudnega časopisja in brez strokovne literature se noben kmet ne more izobraziti, pa tudi ne umno gospodariti na svojem posestvu; brez naročnin pa tudi noben list ne izhajati. Tako mora gospodar pač seči v žep in nakazati članarino za naročeno časopisje, čim prej tem bolje, da ima vsaj to skrb odvezeto.

Tako smo tu našli nekaj točk, za katere se naj vsak kmetijski gospodar sedaj ob koncu leta pobriga, da jih bo izpolnil, kolikor se pač to da v njegovem gospodarstvu. Prepričan je lahko, da bo potem lažje začel novo leto z boljšimi upi na bodočnost in na uspeh svojega dela.

L.

g Žitno tržišče. Trden je položaj za koruzo in ravno tako tudi za pšenico, cene so obema narasle. Vzrok tiči deloma v slabi ponudbi, deloma v nakupovanju Priv. izvozne družbe, ki plačuje koruzo celo po 100 Din. Veliko povpraševanje je tudi za Južno Srbijo. Za prekmursko koruzo so zahtevali že 112 do 115 Din; zato so se tudi na ljubljanski blagovni borzi notacije za njo povišale. Tako so bile ponudbe na tej borzi za vagonsko blago vloženo na nakladalni postaji za 100 kg sledeče: Pšenica baška 79—80 kg težka 167.50—170 Din, banatska 78 kg 165—167.50 Din; oves slavonski 144.50—145 Din; koruza stara, popolnoma suha baška in banatska 109.50—112 Din, času primerno suha nakl. postaja 97—99 Din, umetno sušena pariteta Indija 104.50—107.50 Din; moka ničla baška in banatska 265—275 Din, štev. 2 245—250 Din, štev. 5 225—230 Din, otrobi pšenični bački 110—115 Din.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

KUHINJA

Ruski čaj. Imenujemo ga radi tega tako, ker Rusi zelo cenijo to pijačo. Domovina čaja je pa Kitajska. Danes ga pozna že zadnja gorska vas. Pri kuhanju čaja je treba vedeti tole: Voda ne sme biti postana. Pri kupovanju čaja zberimo mešanico, ki je sestavljena iz več vrst čaja. Čaj kuhamo na samovarju s špiritom ali za manjšo porabo v ponvici. Rabimo zato pripravljeno »jajce«, ali pa kar pristavimo čaj in vrelo vodo. Ako kuhamo z jajčkom, ga pustimo toliko časa v vreli todi, da se ta rumeno pobarva. Ako pa kuhamo čaj brez jajčka, pristavimo gotovo množino čaja na vrelo vodo in takoj pokrijemo in odmaknjemo posodico na stran. Nепрецеjen čaj ne sme stati v posodi dalj kot par minut. — Daljše stanje pokvari barvo in okus in je čaj celo škodljiv. Za čaj rabimo sladkor, rum, smetano ali mleko, limono, vino, malinovec, lahko tudi slivovko ali konjak. Rum in smetano ali mleko pridenemo čaju, ko je že precejen. Limono, vino ali malinovec prevremo s čajem vred, ker s skupnim vrenjem zboljšamo okus.

Lipov čaj. Na en liter vode pristavimo pol pesti posušenega lipovca. Pokrito pustim vreti pet do deset minut. Poleg sladkorja mu pridenemo ruma, limone, vina ali kakega drugega žganja. Prav dober čaj je mešanica lipovca in posušenih bezgovih jagod. Zelo zdrav je čaj iz jagodovega listja. Jagodovo listje naberemo meseca junija in julija, ga v senci posušim in spravim na suh prostor. Ta čaj kuham na vreli vodi pet do deset minut.

Punč. Za pol kg sladkorja je treba poldrug liter vode. Sladkor in vodo denem v skledo za juho in pustim pokrito na toplem prostoru. Pred uporabo skuham sladkor z vodo v toliko, da se sladkor očisti. Tej tekočini primešam sok dveh limon, ene pomaranče, košček vanilije in odrezek limonove lupine. Nato pridenem pol litra posebej kuhanega ruskega čaja in pol kozarca ruma. Čaj, ozir. punč serviram v skodelicah ali v kozarcih. Kot

pridatek k punču so dobre potice, kek-si in drugo drobno pecivo.

Jajčni punč. V pol litru vode skuham štirideset dkg sladkorja. Za duh pridenem velik odrezek limonine in ravnotak odrezek pomarančne lupine. Potem pridenem precejšen sok treh limon in dveh pomaranč ter pol litra kuhanega ruskega čaja. Ko se malo shladi, pridenem dve celi jajci in štiri rumenjake. To stepam v loncu toliko časa, da se zgosti in speni kakor šato. Nazadnje primešam še pol kozarca ruma.

Jajčni punč z vinom. Pet in dvajset dkg sladkorja mešam s šestimi rumenjaki, pridenem sok pol limone, pol litra kuhanega ohlajenega vina in košček vanilije. Na ognju stepam, da se zgosti in speni. Gorak punč serviram v skodelicah ali v kozarcih.

g Ljubljanski živinski sejem. Zadnji živinski sejem pred prazniki je bil izredno slabo založen, čemur je bilo krivo slabo vreme. Temu primerno je bila tudi kupčija slaba. Prigon je znašal 12 konj, 13 volov, 20 krav, 23 telet, 30 velikih prašičev in 30 pujskov za rejo. Odprodanih pa je bilo: le 4 voli, 10 krav, 13 telet, 10 velikih in 22 mladih prašičkov. Cene so ostale neizpremenjene: voli I. vrste 3.50—4 Din, II. vrste 2.75—3.50 Din, III. vrste 2—2.75 Din, krave debele 2—3.50 Din, klobasarije 1.50—2 Din, teleta 4.50—5.50 Din, opitani prašiči 5.50—7.50 Din za kg žive teže. Prašički za rejo so bili po 85—150 Din eden po starosti in kakovosti.

g Vrednostni papirji. Dobro je, če ob koncu leta objavimo tečaje državnih vrednostnih papirjev ter si napravimo sliko o njih sedanjem stanju. Tako so na borzah notirali: v Ljubljani: 7% inv. posojilo 76—78 Din, agrarji 45 do 46 Din, vojna škoda promptna 364—368 Din, begluške obveznice 61—62 Din, 8% Blerovo posojilo 70—71 Din, 7% posojilo Drž. hip. banke 75—77 Din. — V Zagrebu približno enako; razen teh pa še dalmat. agrarji 62.25—62.75 Din, 7% stabil. posojilo 77.25 Din. Delnice: Narodna banka 6350—6550 Din, Priv. agr. banka 240—242 Din.